

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

1.1.

INTRODUCCIÓ

Com ja és habitual en la memòria anual del CES, les dades demogràfiques que s'exposen són principalment de l'any anterior. Així, per a la memòria 2021 es consideren les dades del moviment natural de població del 2020 del final d'any, mentre que per a les dades padronals la data de referència és l'1 de gener de 2021. Ambdues fonts estadístiques han estat publicades el 2022.

Des d'un punt de vista demogràfic, el 2020 ha estat un any marcat per la pandèmia mundial de la COVID-19, amb una destacable incidència conjuntural, si bé a mitjà i llarg termini continua sent difícil determinar-ne la magnitud de l'impacte.

1.2.

DINÀMICA DE LA POBLACIÓ

La dades relatives a la població de les Balears que s'exposen en aquest apartat són les del padró municipal i les de les xifres de població que publica l'INE. En ambdós casos es tracta de dades definitives a 1 de gener de 2021.

Les dades del padró del 2021 indiquen que la població resident a les Illes Balears és

de 1.173.008 persones, amb una pujada anual molt feble de només el 0,1 % (+1.465) (vegeu el quadre III-1.1).

Per tant, l'efecte més immediat de la COVID-19 ha estat l'estancament de la població, que s'explica tant per la minoració del balanç migratori (vegeu gràfic III-1.1) com pel descens del creixement natural de la població, que amb un 0,74 ‰ se situa en un mínim històric (vegeu els quadres IIIA-1.1 i IIIA-1.2).

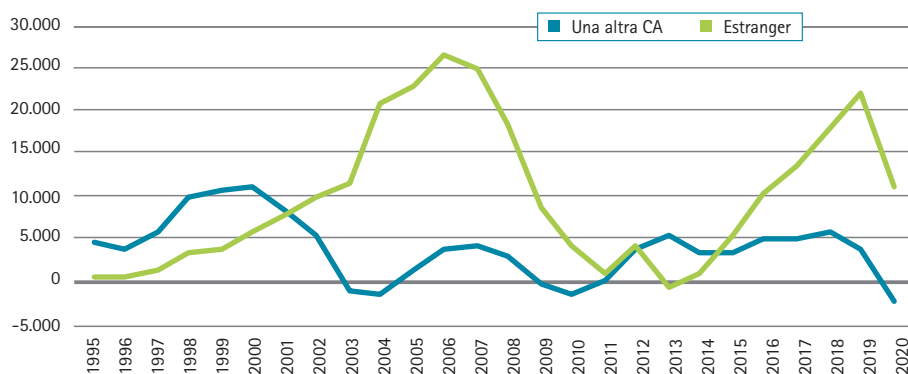
L'estancament s'observa entre persones espanyoles i estrangeres i les variacions anuals per tipus de nacionalitat mostren un augment poblacional de només +1.203 i +262 persones respectivament (+0,13 % i +0,12 % en termes relatius). Per lloc de naixement, el nombre de persones nascudes al nostre país ha baixat lleugerament (-963, -0,11 %); en canvi, s'ha produït un increment del 0,9 % (+2.428) de les nascudes a l'estranger (vegeu el quadre III-1.2).

La distribució percentual dels tres grans grups de població segons la variable lloc de naixement (nascuts a les Illes Balears, a una altra comunitat autònoma o a l'estranger) no ha canviat gaire respecte a exercicis anteriors, tot i que al llarg del temps la composició dels fluxos migratoris ha estat variable (vegeu el gràfic III-1.2).

QUADRE III-1.1. POBLACIÓ SEGONS LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (2012-2020-2021)							
	Rev. del padró 2012	Rev. del padró 2020	Rev. del padró 2021	Variació absoluta 2020-2021	Variació relativa 2020/2021	Variació absoluta 2012-2021	Variació relativa (%) 2012/2021
Espanya	47.265.321	47.450.795	47.385.107	-65.688	-0,1%	119.786	0,3%
01 Andalusia	8.449.985	8.464.411	8.472.407	7.996	0,1%	22.422	0,3%
02 Aragó	1.349.467	1.329.391	1.326.261	-3.130	-0,2%	-23.206	-1,7%
03 Astúries	1.077.360	1.018.784	1.011.792	-6.992	-0,7%	-65.568	-6,1%
04 Balears, Illes	1.119.439	1.171.543	1.173.008	1.465	0,1%	53.569	4,8%
05 Canàries, Illes	2.118.344	2.175.952	2.172.944	-3.008	-0,1%	54.600	2,6%
06 Cantàbria	593.861	582.905	584.507	1.602	0,3%	-9.354	-1,6%
07 Castella i Lleó	2.546.078	2.394.918	2.383.139	-11.779	-0,5%	-162.939	-6,4%
08 Castella-la Manxa	2.121.888	2.045.221	2.049.562	4.341	0,2%	-72.326	-3,4%
09 Catalunya	7.570.908	7.780.479	7.763.362	-17.117	-0,2%	192.454	2,5%
10 Comunitat Valenciana	5.129.266	5.057.353	5.058.138	785	0,0%	-71.128	-1,4%
11 Extremadura	1.108.130	1.063.987	1.059.501	-4.486	-0,4%	-48.629	-4,4%
12 Galícia	2.781.498	2.701.819	2.695.645	-6.174	-0,2%	-85.853	-3,1%
13 Madrid, Comunitat de	6.498.560	6.779.888	6.751.251	-28.637	-0,4%	252.691	3,9%
14 Múrcia, Regió de	1.474.449	1.511.251	1.518.486	7.235	0,5%	44.037	3,0%
15 Navarra, Comunitat Foral de	644.566	661.197	661.537	340	0,1%	16.971	2,6%
16 País Basc	2.193.093	2.220.504	2.213.993	-6.511	-0,3%	20.900	1,0%
17 Rioja, la	323.609	319.914	319.796	-118	0,0%	-3.813	-1,2%
18 Ceuta	84.018	84.202	83.517	-685	-0,8%	-501	-0,6%
19 Melilla	80.802	87.076	86.261	-815	-0,9%	5.459	6,8%

Font: INE (2022). Revisió del padró municipal. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_&cid=1254736177011&menu=resulta-dos&dp=1254734710990 (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.1.
Evolució del balanç migratori a les Illes Balears per zona de procedència (1995-2020)

Font: IBESTAT (2022). Moviments migratoris. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/moviment-migratori/eb5f7521-6c9b-45ac-8351-31b41174e234> (Accedit: 17 juny 2022), i INE (2022). Estadística de variaciones residenciales. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?type=pcaxis&path=/t20/p307/serie&file=pcaxis&dh=0&capsel=02018> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.2. POBLACIÓ SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT. REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021

	2012	Distribució 2012	2021	Distribució 2021
Població nascuda a les Illes Balears	601.434	54 %	633.393	54,0 %
Població nascuda a una altra CA	243.820	22 %	253.880	21,6 %
Població nascuda a l'estranger	274.185	24 %	285.735	24,4 %
Total	1.119.439	100 %	1.173.008	100,0 %

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

Entre la població nascuda a l'estranger, el grup més nombrós per zona de procedència ha estat el de persones d'Amèrica del Sud, mentre que les nacionalitats més freqüents són la marroquina, la italiana i l'alemanya (vegeu el quadre IIIA-1.3). En el panorama nacional, la nostra comunitat ha continuat sent, amb un 24,4 %, la de major percentatge de població nascuda a l'estranger. Després de les Balears, amb un 20,7 %, hi ha la Comunitat de Madrid. Aquest subgrup a tot l'Estat ha representat el 15,5 % del total (vegeu quadre III-1.3).

Pel que fa a l'edat, el 45,8 % de les persones residents nascudes a l'estranger han estat d'edats compreses entre 30 i 50 anys. Tanmateix, l'edat mitjana de la població balear no s'ha aturat de créixer. Així, el 1998 l'edat mitjana era de 38,5 anys; el 2020 va ser de 41,4, i el 2021 ha estat de 41,7 anys. Per sexes, l'edat mitjana dels homes és de 40,8 anys i la de les dones és de 42,6 anys (vegeu el quadre III-1.4).

Quant a la distribució de la població per sexe a 1 de gener de 2021, a les Balears hi

ha un total de 584.853 homes i 588.155 dones, amb un índex de masculinitat del 0,99 (vegeu el quadre III-1.5).

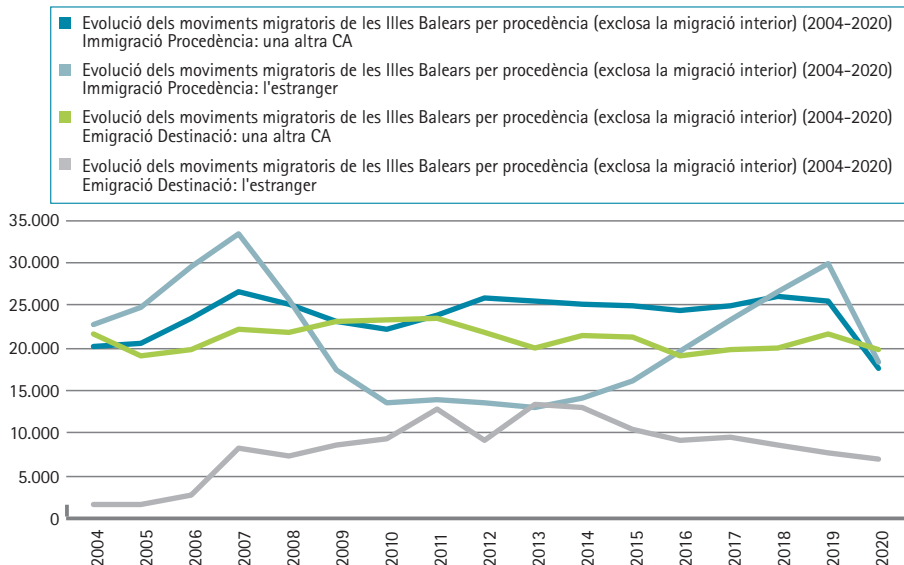
1.2.1. L'ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

Una de les principals preocupacions sobre l'evolució demogràfica dels països de la Unió Europea és l'envelliment de la població. L'efecte més negatiu d'aquesta tendència serà una menor proporció de persones en edat laboral i un major nombre de persones que per edat es podran trobar en una situació de fragilitat social i sanitària.

L'envelliment de la població és una tendència a llarg termini que resulta sobretot de tres factors: la major esperança de vida, l'entrada de les generacions del *baby boom* a les edats adultes i el descens progressiu de la taxa de natalitat. A més, la millora de l'esperança de vida dona lloc a un sobreenvelliment de la població major. Així, l'any 2001 les persones majors de 85 anys representaven l'11 % de les gent major de 65 anys, mentre que el 2021 la proporció és del 14,3 %. D'altra banda, en vint anys la població de més de 85 anys s'ha incrementat en un 90 %, ja que ha passat de 14.129 persones a 26.851; en el mateix període la població total ha crescut un 34 %.

Gràfic III-1.2.

Evolució dels moviments migratoris de les Illes Balears per procedència. Illes Balears (2004-2020)

Font: IBESTAT (2022). Moviments migratoris. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/moviment-migratori/eb5f7521-6c9b-45ac-8351-31b41174e234> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.3. POBLACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES, TOTAL I NASCUTS A L'ESTRANGER.
REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021

	Població total	Nascuts a l'estranger (1)	% de nascuts a l'estranger
Espanya	47.385.107	7.330.981	15,5 %
01 Andalusia	8.472.407	896.282	10,6 %
02 Aragó	1.326.261	198.117	14,9 %
03 Astúries	1.011.792	83.605	8,3 %
04 Balears, Illes	1.173.008	285.735	24,4 %
05 Canàries, Illes	2.172.944	441.847	20,3 %
06 Cantàbria	584.507	57.067	9,8 %
07 Castella i Lleó	2.383.139	205.601	8,6 %
08 Castella-la Manxa	2.049.562	232.998	11,4 %
09 Catalunya	7.763.362	1.598.463	20,6 %
10 Comunitat Valenciana	5.058.138	928.477	18,4 %
11 Extremadura	1.059.501	48.720	4,6 %
12 Galícia	2.695.645	254.242	9,4 %
13 Madrid, Comunitat de	6.751.251	1.400.438	20,7 %
14 Múrcia, Regió de	1.518.486	259.813	17,1 %
15 Navarra, Comunitat Foral de	661.537	108.640	16,4 %
16 País Basc	2.213.993	249.011	11,2 %
17 Rioja, la	319.796	50.393	15,8 %
18 Ceuta	83.517	11.636	13,9 %
19 Melilla	86.261	19.896	23,1 %

Font: INE (2022). Revisió del padró municipal. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177011&menu=resultados&idp=1254734710990 (Accedit: 17 juny 2022)

Els indicadors demogràfics donen compte d'aquest procés i per primer cop el nombre de persones majors de 65 anys supera el de menors de 16 anys. L'índex d'envelliment (quocient entre població de 65 i més anys i població menor de 16 anys) passa en un any del 0,99 al 1,02, és a dir, per cada 100 persones menors de 16 anys n'hi ha 102 majors de 65 anys.¹ L'any 2001 l'índex era del 0,89.

Pel que fa a l'índex de longevitat o de

sobreenvelliment, és a dir, el nombre de persones de 85 anys i més sobre el total de persones majors de 64 anys, el valor es manté respecte a l'any 2020 i és del 0,14. El 2001 era del 0,11.

El procés d'envelliment de la població, amb el descens progressiu de la natalitat i la major longevitat, es veu gràficament en la piràmide de població, en què s'observa tant l'estretament de la base per comparació amb els grups d'edat adulta com en el volum de persones majors de 65 anys (187.362), que és del 16 % (vegeu el gràfic III-1.3).

1. Font: IBESTAT (2022). *Padró (xifres de població)*. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022).

QUADRE III-1.4. INDICADORS DE POBLACIÓ DE LES BALEARS PER ILLES SEGONS LA REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Percentatge de població de menys de 16 anys	15,6	15,8	14,9	14,8	13,1
Percentatge de població de 16-64 anys	68,4	67,8	67,9	72,2	74,2
Percentatge de població de 65 anys i més	16,0	16,4	17,3	13,0	12,7
Població estrangera / població de l'illa (%)	18,8	18,2	11,7	26,2	28,5
Població nascuda en una altra CA / població de l'illa (%)	21,6	19,9	23,7	30,3	30,8
Població nascuda a l'estranger / població de l'illa (%)	24,4	24,0	17,7	30,3	33,2
Total població nascuda fora de la CA / població de l'illa (%)	46,0	43,8	41,4	60,5	64,0
Relació d'homes per cada dona	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Índex de creixement 2020-2021 (%)	0,1	0,0	0,3	0,7	-1,7
Índex de creixement de la població espanyola (%)	0,1	0,1	0,7	0,2	-1,3
Índex de creixement de la població estrangera (%)	0,1	-0,1	-2,8	2,0	-2,4
Índex de creixement de la població nascuda a les Balears (%)	0,4	0,4	0,2	0,7	-0,1
Índex de creixement de la població nascuda en una altra CA (%)	-1,4	-1,6	1,4	-1,4	-3,2
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	0,9	0,7	-0,8	2,7	-1,8
	Total	41,8	42,7	40,7	41,3
	Homes	40,8	40,8	40,3	41,0
	Dones	42,6	42,8	41,1	41,6
Índex d'envel·liment (població de 65 anys i més / població <16 anys)	1,0	1,0	1,2	0,9	1,0
Índex de longevitat o sobreenvelliment (població de 85 anys i més / població de 65 anys i més)	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Índex de dependència* (població <16 + població >64) / població de 16 a 64)	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Índex de recanvi (població de 60 a 64 / població de 20 a 24)	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca-26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.5. PROJECCIÓ DE POBLACIÓ RESIDENT A LES ILLES BALEARS A 1 DE GENER PER SEXES (2020-2035)

	Valors absoluts			Variacions anuals relatives		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
2020	1.210.750	605.893	604.857	—	—	—
2021	1.221.028	611.226	609.802	0,85 %	0,88 %	0,82 %
2022	1.231.058	616.440	614.618	0,82 %	0,85 %	0,79 %
2023	1.241.270	621.713	619.558	0,83 %	0,86 %	0,80 %
2024	1.251.694	627.055	624.639	0,84 %	0,86 %	0,82 %
2025	1.262.418	632.509	629.909	0,86 %	0,87 %	0,84 %
2026	1.273.459	638.083	635.376	0,87 %	0,88 %	0,87 %
2027	1.284.877	643.807	641.070	0,90 %	0,90 %	0,90 %
2028	1.296.677	649.685	646.993	0,92 %	0,91 %	0,92 %
2029	1.308.932	655.751	653.181	0,95 %	0,93 %	0,96 %
2030	1.321.611	661.994	659.617	0,97 %	0,95 %	0,99 %
2031	1.334.732	668.424	666.307	0,99 %	0,97 %	1,01 %
2032	1.348.309	675.050	673.259	1,02 %	0,99 %	1,04 %
2033	1.362.230	681.821	680.409	1,03 %	1,00 %	1,06 %
2034	1.376.414	688.704	687.711	1,04 %	1,01 %	1,07 %
2035	1.390.671	695.609	695.062	1,04 %	1,00 %	1,07 %

Font: INE (2022). Proyección de la población de España. 2020-2070. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?padre=6675&capsel=6681> (Accedit: 17 juny 2022)

1.2.2 PRESSIÓ HUMANA I CÀRREGA DEMOGRÀFICA

Les Illes Balears és una de les principals destinacions turístiques de tot l'Estat, fet que comporta una important pressió demogràfica. Per aquest motiu, i com a complement a les dades de població resident, l'Ibtestat publica l'indicador de pressió humana (IPH), una estimació de població que, a més de les xifres de població resident, pren en consideració les dades relatives a les arribades i sortides diàries de passatgers, tant als aeroports com als ports. El període temporal de referència de les dades és el dia natural, si bé es publiquen dades de síntesi per a períodes anuals i mensuals. Les darreres

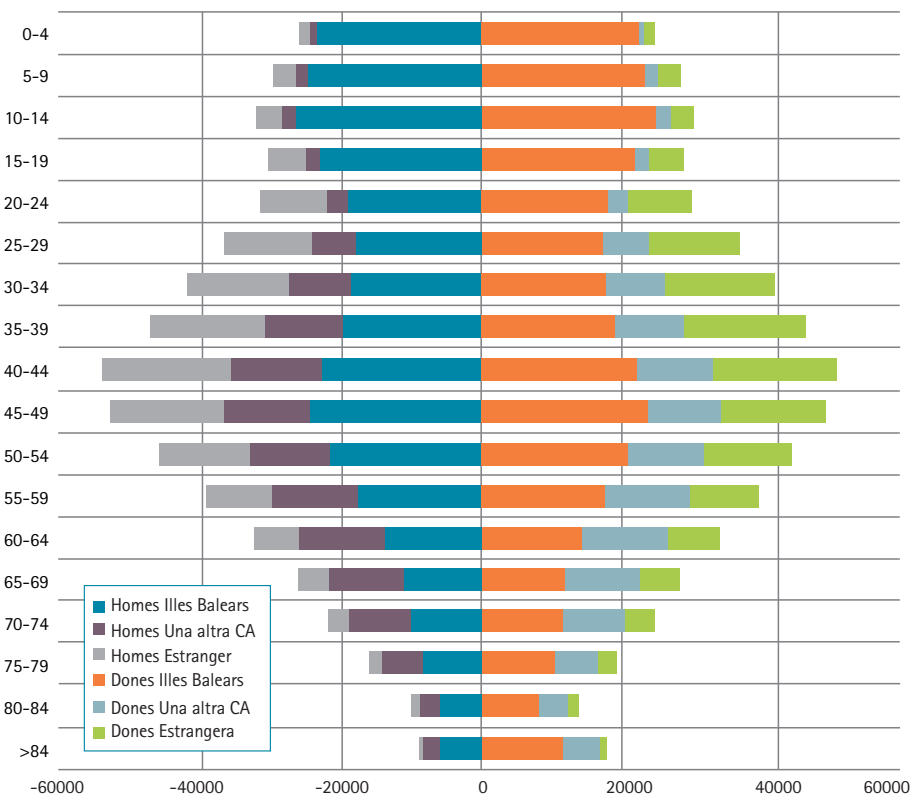
dades definitives disponibles són les de l'any 2020 i les provisionals les del 2021.

Segons l'Ibtestat, al llarg del 2020 les Balears han arribat a una pressió demogràfica màxima el mes d'agost d'1.533.466 persones i a una mínima el mes de gener d'1.197.206 persones. La dada màxima és un 30,9 % més de població respecte a la població resident del mateix any. A causa de l'impacte de la pandèmia, el percentatge de creixement és molt inferior al de l'any 2019, en què va ser del 72,7 %.

Segons les dades provisionals, el 2021 el màxim, també a l'agost, seria d'1.775.242 persones, amb una taxa del 51,3 % (vegeu el quadre III-1.6).

Gràfic III-1.3.

Piràmide de població segons el lloc de naixement. Revisió del padró a 1 de gener de 2021

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.6. INDICADOR MENSUAL DE PRESSIÓ HUMANA I TAXA DE CREIXEMENT RESPECTE A LA XIFRA DE POBLACIÓ A 1 DE GENER. MITJANA MENSUAL 2021, 2020 I 2019

	IPH 2021 (P)	Taxa de creixement	IPH 2020	Taxa de creixement	IPH 2019	Taxa de creixement
M12	1.211.554	3,3%	1.217.774	3,9%	1.181.833	2,8%
M11	1.255.312	7,0%	1.228.264	4,8%	1.233.599	7,3%
M10	1.492.336	27,2%	1.250.167	6,7%	1.553.461	35,1%
M09	1.591.762	35,7%	1.313.798	12,1%	1.770.588	54,0%
M08	1.775.242	51,3%	1.533.466	30,9%	1.985.118	72,7%
M07	1.693.027	44,3%	1.475.526	25,9%	1.942.165	69,0%
M06	1.449.034	23,5%	1.254.545	7,1%	1.794.927	56,2%

continua

	IPH 2021 (P)	Taxa de creixement	IPH 2020	Taxa de creixement	IPH 2019	Taxa de creixement
M05	1.323.038	12,8%	1.243.335	6,1%	1.602.785	39,4%
M04	1.262.004	7,6%	1.242.231	6,0%	1.456.009	26,7%
M03	1.232.436	5,1%	1.260.079	7,6%	1.271.485	10,6%
M02	1.219.123	3,9%	1.241.336	6,0%	1.212.378	5,5%
M01	1.216.675	3,7%	1.197.206	2,2%	1.175.519	2,3%
Xifra de població. Revisió del padró a 1 de gener de 2021, 2020 i 2019						
	1.173.008		1.171.543		1.149.460	

Font: IBESTAT (2022). Indicador de pressió humana (IPH). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/estudis-demografics/indicador-pressio-humana-iph/e91ffb58-6bdd-457c-bd25-ed2a201f57ae> (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: Mitjana anual. IPH 2020, dades provisionals.

1.3.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

1.3.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les Balears ocupen la segona plaça entre les comunitats autònomes amb la taxa de natalitat més elevada, amb un 7,78 ‰, segons dades de l'INE (2020). Tot i amb això, ha experimentat un lleuger descens interanual, el qual, això no obstant, ha estat menys intens que el d'altres regions.

La tendència de la natalitat a l'Estat espanyol i a les Illes Balears és marcadament decreixent. Només en 5 anys la taxa de natalitat ha davallat més del 18 % de mitjana a tot l'Estat, i entorn del 16 % a les Balears. Si comparem les xifres del 2020 amb les del màxim registrat en aquest segle (2008), el descens és encara molt més significatiu i superaria, en ambdós casos, el 33 %. Així, destaca una tendència clara i sostinguda iniciada amb la crisi econòmica

i financera de final de la primera dècada del segle XXI.

El 2020, a les Balears hi ha hagut 9.455 naixements, que implica un descens interanual del 2,34 % i un registre de nounats inferior en 3.250 efectius respecte al màxim del 2008.

A l'Estat, s'han registrat 341.315 naixements, 19.302 menys que l'any anterior (-5,25 %). Respecte al màxim de 519.779 naixements del 2008, suposa un descens de 178.464 naixements. Les dades del 2020 no tan sols són les més baixes registrades en els darrers 50 anys, sinó que suposen un 50 % dels naixements registrats en la segona meitat dels anys setanta del segle passat (677.456 naixements el 1976).

Les estimacions provisionals de l'INE per al 2021 apunten a 338.972 naixements a tot l'Estat i 9.533 naixements per a les Illes Balears, la qual cosa respecte al 2020 suposa percentualment un -0,6 % i un 0,82 % respectivament. Sembla que els efectes de la COVID-19 sobre la natalitat

no han estat especialment intensos, tot i que han pogut contribuir lleugerament a la tendència general esmentada. Les taxes de natalitat de les Balears per sobre de la mitjana s'explicarien per una estructura més jove i amb fluxos immigratoris que hi aporten fecunditat (vegeu el gràfic III-1.4).

Una característica de la natalitat a les Illes Balears és la importància dels naixements de mares de nacionalitat estrangera. Els naixements de mares estrangeres han suposat el 32 % de tots els registrats a l'arxipèlag el 2020 (lbestat), amb una gran variabilitat entre illes: des del menor percentatge registrat a Menorca, un 23,48 % (158 naixements del total de 673) fins al màxim registrat a Formentera, un 47,25 % (43 naixements sobre un total de 91), passant per Eivissa, amb un 38,77 % (487, de 1.256), i Mallorca, amb un 31,34 % (2.330 de 7.435).

Pel que fa al total de naixements per illes, Mallorca concentra prop del 80 % dels naixements de l'arxipèlag (78,64 %); seguida d'Eivissa, amb més del 13 % (13,28 %), xifra que gairebé duplica la de naixements de Menorca (7,12 %). Finalment, la petita illa de Formentera ha registrat només 91 naixements, amb un pes percentual molt minso (0,96 %).

Les baixes xifres de natalitat, a més del descens del contingent de dones en edat fèrtil, s'expliquen per factors com el retard en l'edat de tenir el primer fill i el descens del nombre mitjà de fills per dona. Aquest model poc pronatalista és conseqüència del poc suport públic i privat a la maternitat i als canvis sociològics actuals (model de família, percepció del

nombre òptim de fills, expectatives personals i per als fills...).

L'enquesta de fecunditat² indica que el 12 % de les dones espanyoles no desitja tenir mai fills, i només una quarta part de les enquestades (26,5 %) voldria tenir-ne 3 o més.

Les dades estadístiques europees³ situen l'Estat espanyol en la segona posició després de Malta quant al menor nombre de fills dels països de la Unió Europea, amb una mitjana d'1,19 fills per dona.

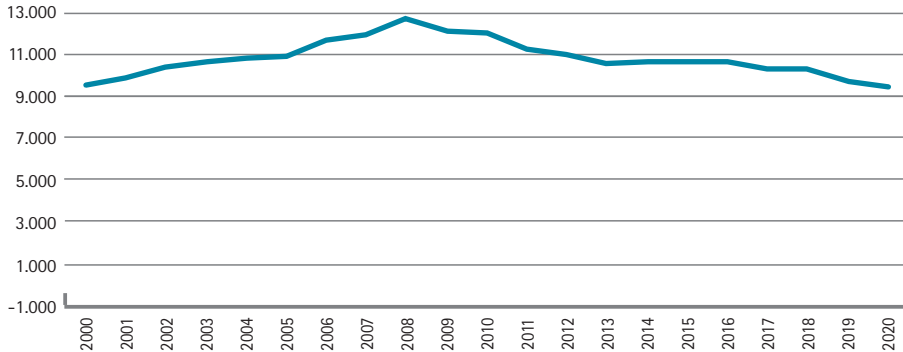
L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys als països de l'entorn europeu. Les espanyoles, amb 31,2 anys de mitjana, són les dones que més retarden la primera maternitat, després de les italianes (31,4 anys); la mitjana de l'Europa dels 27 és de 29,5 anys. També són les espanyoles les que més es torben a repetir la maternitat, com ho demostren els 32,3 anys de mitjana de maternitat total, enfront d'una mitjana europea de 31.

Les dades, tant de les Illes Balears com de l'Estat espanyol (INE, 2020), mostren clarament el retard en la maternitat: 32,32 anys de mitjana (el 2016 se superà per primer cop la mitjana de 32 anys) i 31,85 anys en el cas de les Balears (vegeu el quadre III-1.7).

2. INE (2018). *Encuesta de fecundidad*. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177006&menu=resultados&idp=1254735573002 (Accedit: 27 juny 2022).

3. EUROSTAT (2020). *Total fertility rate*. Disponible a: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00199/default/table> (Accedit: 27 juny 2022).

Gràfic III-1.4.
Evolució dels naixements a les Illes Balears (2000-2020)

Font: IBESTAT (2022). Naixements. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/naixements/414cab4f-b402-4cd1-af05-6617443de384> (Accedit: 17 juny 2022), i INE (2021). Movimiento natural de la población. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?type=pcaxis&path=t20/e301/provi&file=pcaxis> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.7. EDAT MITJANA DE MATERNITAT A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (1980-2020)

	Espanya		Illes Balears	
	Total		Primer fill	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
1980	28,2	27,6	25,1	24,9
1985	28,5	28,1	25,8	26,0
1990	28,9	28,5	26,8	26,7
1995	30,0	29,7	28,4	28,2
2000	30,7	30,3	29,1	28,5
2005	30,9	30,4	29,3	28,5
2010	31,2	30,8	29,8	29,2
2015	31,9	31,6	30,7	30,2
2016	32,0	31,6	30,8	30,2
2017	32,1	31,7	30,9	30,3
2018	32,2	31,8	31,0	30,7
2019	32,3	31,7	31,1	30,5
2020	32,3	31,9	31,2	30,6

Font: INE (2022). Indicadores demográficos básicos. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

A l'Estat espanyol hi ha una tendència evident a endarrerir el naixement del primer fill: dels 25 anys a mitjan anys setanta del segle passat, als 31,2 anys el 2020. En canvi, a les Balears la primera maternitat és als 30,55 anys. L'endarreriment de la primera maternitat repercuteix en la pèrdua de la fecunditat de la dona.

Quant al nombre de fills per dona (fills que una dona tindrà de mitjana al llarg de la seva vida reproductiva mentre no canviïn els comportaments de fecunditat registrats), així mateix hi ha una tendència decreixent cada cop més llunyana de la taxa de reemplaçament (2,1 fills/dona), que no es registra des de començament dels anys vuitanta i que s'intensifica en moments de crisi econòmica (crisi de 2008). En tot cas,

ens ha portat a una situació d'unes taxes extremadament baixes. El nombre mitjà de fills per dona a les Balears és d'1,12 el 2020 (1,14 el 2019), de manera que les Balears és la sisena comunitat autònoma amb la taxa més baixa. A l'Estat espanyol és d'1,19 (1,24 l'any 2019) (vegeu el quadre III-1.8).

A principi del mil·lenni les dones estrangeres presentaven comportaments clarament més pronatalistes. Actualment, podem parlar de convergència entorn del model general poc natalista. Tot i amb això, la importància dels naixements de mares estrangeres a les Balears és fonamental, ja que suposen, si fa no fa, una tercera part dels naixements de les Illes (3.018, 31,92 %, el 2020) (vegeu el quadre III-1.9).

QUADRE III-1.8. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE MITJÀ DE FILLS PER DONA A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (1980-2020)

	Espanya	Illes Balears
1980	2,21	2,19
1985	1,64	1,83
1990	1,36	1,62
1995	1,16	1,25
2000	1,21	1,37
2005	1,33	1,35
2010	1,37	1,35
2015	1,33	1,24
2016	1,34	1,26
2017	1,31	1,22
2018	1,26	1,22
2019	1,24	1,14
2020	1,19	1,12

Font: INE (2022). Indicadores demográficos básicos. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.9. EVOLUCIÓ DELS NAIXEMENTS A LES ILLES BALEARS PER PRINCIPALS ÀREES DE NACIONALITAT DE LA MARE I PES PERCENTUAL SOBRE EL TOTAL (2007-2020)														
	Total	Espanya	% Espanya / total	Estran-gera	% estran-ger / total	Europa	% Europa / total	% Europa / estrangers	Àfrica	% Àfrica / total	% Àfrica / estrangers	Amèrica del Sud	% Amèrica del Sud / total	% Amèrica del Sud / estrangers
2007	11.918	8.553	71,8	3.365	28,2	1.013	8,5	30,10	944	7,9	28,1	1.196	10,0	35,5
2008	12.713	8.676	68,2	4.037	31,8	1.180	9,3	29,23	1.228	9,7	30,4	1.350	10,6	33,4
2009	12.044	8.104	67,3	3.940	32,7	1.104	9,2	28,02	1.324	11,0	33,6	1.213	10,1	30,8
2010	11.967	8.254	69,0	3.713	31,0	1.088	9,1	29,30	1.347	11,3	36,3	962	8,0	25,9
2011	11.265	7.991	70,9	3.274	29,1	985	8,7	30,09	1.132	10,0	34,6	832	7,4	25,4
2012	11.002	7.775	70,7	3.227	29,3	1.065	9,7	33,00	1.118	10,2	34,6	730	6,6	22,6
2013	10.532	7.505	71,3	3.027	28,7	1.007	9,6	33,27	1.074	10,2	35,5	650	6,2	21,5
2014	10.673	7.902	74,0	2.771	26,0	929	8,7	33,53	973	9,1	35,1	582	5,5	21,0
2015	10.597	7.784	73,5	2.813	26,5	1.040	9,8	36,97	964	9,1	34,3	550	5,2	19,6
2016	10.616	7.671	72,3	2.945	27,7	1.123	10,6	38,13	1.009	9,5	34,3	545	5,1	18,5
2017	10.288	7.326	71,2	2.962	28,8	1.072	10,4	36,19	1.013	9,8	34,2	528	5,1	17,8
2018	10.285	7.216	70,2	3.069	29,8	1.131	11,0	36,85	985	9,6	32,1	621	6,0	20,2
2019	9.681	6.517	67,3	3.164	32,7	1.136	11,7	35,90	1.013	10,5	32,0	659	6,8	20,8
2020	9.455	6.436	68,1	3.018	31,9	1.007	10,7	33,37	973	10,3	32,2	667	7,1	22,1

Font: IBESTAT (2022). Naixements. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/naixements/414cab4f-b402-4cd1-af05-6617443de384> (Accedit: 17 juny 2022)

Per nacionalitat de les mares, destaquen tres contingents (lbestat, 2020): Europa (1.007, 33,37 %), Àfrica (973, 32,24 %) i Amèrica del Sud (667, 22,10 %).

L'estudi de l'estat civil mostra un augment gairebé exponencial dels fills de mares no casades, d'acord amb la pèrdua progressiva del valor social atorgat al matrimoni, ja sigui civil o religiós. El 1975, només el 2,89 % dels naixements a les Balears van ser extramatrimonials; el 2000 van ser més del 25 %; el 2018 se superà per primer cop el 50 %, i el 2020 han estat un 51,90 %: 4.907 (4.558 de mares no casades, 333 de separades o divorciades i 16 de vídues) dels 9.455 totals (vegeu el gràfic III-1.5).

1.3.1.1. Interrupcions voluntàries de l'embaràs

El 2020, s'han registrat a l'Estat espanyol 88.269 interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE), nombre que suposa un importantíssim descens interanual de gairebé un 11 %, amb una taxa d'11,53 ‰ dones (vegeu el quadre III-1.10).

Aquest descens pot tenir relació amb la reducció de les interaccions socials derivades dels confinaments o altres mesures de reducció de la mobilitat i l'ús de l'espai públic per la pandèmia de COVID-19. S'ha deixat sentir particularment en els grups d'edat més joves, amb descensos interanuals del 19 % (grup de dones de 19 i menys anys), del 15 % (dones d'entre 20 i 24) i de més del 12 % (dones 25-29 anys).

D'ençà de la implantació de la Llei orgànica 2/2010,⁴ han augmentat els centres notificadors d'IVE a l'Estat fins als 207 (dades del 2020), dels quals 10 (7 centres públics i 3 de privats) són a les Balears.

La Llei orgànica 2/2010 ha significat un increment de les IVE practicades en centres públics: del 2 % de les IVE totals al 15,49 % (6,28 % en centres hospitalaris i 9,21 % en centres extrahospitalaris). Tot i amb això, una gran majoria d'IVE (84,5 %) es fan en centres privats, majoritàriament de tipus extrahospitalari.

Aquest canvi s'ha produït especialment al nostre arxipèlag, on la majoria d'IVE s'han dut a terme en centres de titularitat pública (el 62 % de les 2.880 IVE el 2020), pràcticament tots en centres hospitalaris. En canvi, el 99 % de les 1.082 IVE de centres privats s'han fet en entorns extrahospitalaris.

Malgrat l'important descens interanual assenyalat i després de 4 anys de repunts lleugers, el 2020 les taxes d'IVE a les Balears han estat les terceres més elevades de l'Estat espanyol (vegeu el gràfic III-1.6 i el quadre IIIA-1.4).

El 2020, el principal motiu per interrompre l'embaràs a les Balears, com a la resta de l'Estat, ha estat la sol·licitud de la dona: el 96,04 % de les IVE practicades (2.880). La resta de causes codificades, ordenades de major a menor, han estat les següents: greu risc per a la salut o la vida de l'embarassada (46), anomalies fe-

4. Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs. BOE núm. 55, de 4 de març de 2010.

tals incompatibles amb la vida o malaltia greu i incurable (41) i risc de greus anomalies en el fetus (27).

Les interrupcions a les Balears s'han fet majoritàriament al principi de l'embaràs. Prop del 80,3 % s'han fet a les 8 setmanes o menys de gestació, i entorn del 97,0 %, dins el termini lliure de les 14 setmanes.

Tot i que l'avortament és un procés evitable i certament important per a les dones, entorn d'un terç dels avortaments (28,19 %) fets a les Balears el 2020 s'han practicat en dones que ja s'havien sotmès anteriorment a aquest procés.

conseqüència de l'excèpcional situació sanitària i les mesures adoptades per afavorir la distància social (confinament, prohibició de reunions amb molts de membres...), la qual cosa ha provocat que moltes parelles hagin anul·lat o endarrerit la celebració de l'enllaç. En el conjunt estatal s'ha produït la mateixa situació. Els 87.481 matrimonis (2020) suposen un importantíssim descens interanual de 73.908 enllaços (gairebé un 46 % menys). Les taxes brutes de matrimonialitat a les Illes Balears, que mostraven una certa estabilitat entorn del 4 ‰, s'han precipitat fins al 2,4 ‰. Les dades estatals també registren una gran caiguda: del 3,5 ‰ del 2019 a l'1,9 ‰ del 2020.

1.3.2. LA NUPCIALITAT

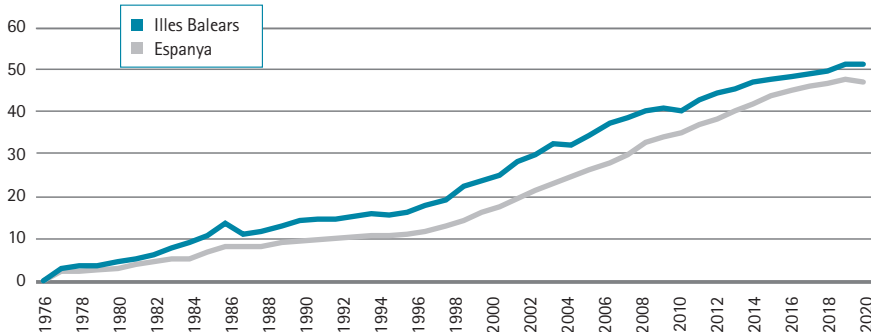
1.3.2.1. Matrimonis entre cònjuges de diferent sexe

El 2020, s'han celebrat 2.847 matrimonis entre cònjuges de distint sexe, 2.033 menys que el 2019 (prop d'un -42 %) a

Com ha succeït en els darrers anys analitzats, les Balears se situen entre les comunitats autònomes amb més taxa de nupcialitat. El 2020 són l'única comunitat autònoma que s'apropa al 2,5 ‰, mentre que la mitjana estatal amb prou feines arriba a l'1,9 ‰ (vegeu el quadre III-1.11).

Gràfic III-1.5.

Percentatge de nascuts de mare no casada a Espanya i a les Illes Balears (1976-2020)

Font: INE (2022). Indicadores demogràfics bàsics. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

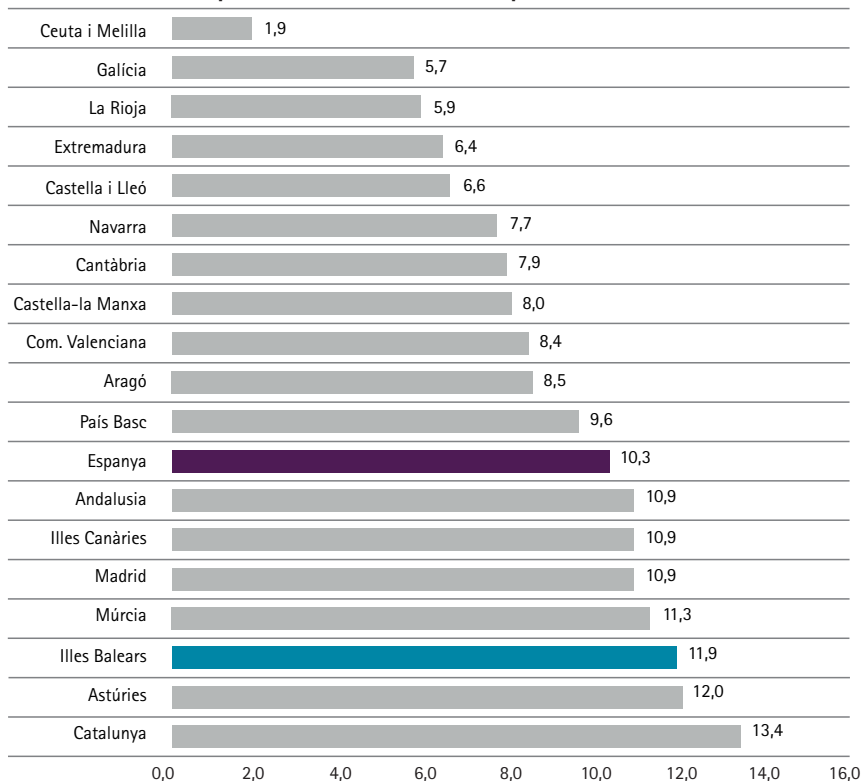
QUADRE III-1.10. EVOLUCIÓ DE LES TAXES D'INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS PER RESIDÈNCIA DE LA MARE A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2011-2020)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Espanya	12,5	12,1	11,7	10,5	10,4	10,4	10,5	11,1	11,5	10,3
Illes Balears	15,0	13,0	13,1	12,3	13,0	13,3	13,9	13,9	13,9	11,9

Font: Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social (2022). Disponible a: https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/embarazo/tablas_figuras.htm (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.6.

Taxa d'interrupció voluntària de l'embaràs per CA de residència. 2020

* Taxa per 1.000 dones entre 15 i 44 anys.

Font: Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social (2022). Disponible a: https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/embarazo/tablas_figuras.htm (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.11. EVOLUCIÓ DE LES TAXES BRUTES DE NUPCIALITAT PER COMUNITAT AUTÒNOMA (1975-2020)

	1975	1985	1995	2005	2015	2017	2018	2019	2020
Espanya	7,6	5,2	5,0	4,8	3,6	3,7	3,5	3,5	1,9
Andalusia	7,1	5,8	5,3	5,4	3,6	3,6	3,6	3,7	1,8
Aragó	6,9	4,8	4,5	4,5	3,3	3,3	3,2	3,0	1,7
Astúries	7,6	5,3	4,2	4,6	3,4	3,5	3,4	3,3	1,8
Illes Balears	8,4	5,9	5,4	4,5	4,1	4,1	4,1	4,2	2,4
Illes Canàries	7,7	5,9	5,2	3,6	3,3	3,5	3,5	3,5	2,2
Cantàbria	7,7	5,0	4,3	5,2	3,7	3,7	3,6	3,4	2,0
Castella i Lleó	5,9	4,1	4,1	4,0	3,0	3,2	3,0	3,0	1,4
Castella-la Manxa	5,5	5,5	5,0	4,8	3,5	3,5	3,5	3,4	1,6
Catalunya	8,4	5,1	5,2	4,7	3,7	3,9	3,7	3,5	2,1
Com. Valenciana	8,1	4,8	5,4	5,2	3,7	3,8	3,7	3,5	2,1
Extremadura	5,3	5,7	4,7	4,3	3,2	3,3	3,1	3,2	1,5
Galícia	6,9	4,7	4,3	4,0	3,4	3,4	3,2	3,5	2,1
Madrid	9,3	5,2	5,3	4,8	4,0	4,0	3,8	3,7	1,9
Múrcia	7,3	5,9	5,5	5,0	3,3	3,5	3,5	3,4	1,8
Navarra	7,6	4,7	5,0	4,6	4,2	3,6	3,3	3,2	2,0
País Basc	8,7	4,4	4,6	4,5	3,4	3,5	3,4	3,3	1,8
La Rioja	7,2	5,1	4,4	4,7	3,4	3,4	3,7	3,6	2,0

Font: INE (2022). Indicadores demogràfics bàsics. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&cap-sel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

Un dels canvis més intensos i significatius que ha experimentat la nupcialitat entre cònjuges de distint sexe a les Balears és el rapidísim descens de la proporció de matrimonis catòlics. Si el 2000 els matrimonis catòlics eren majoritaris, amb el 66 % de total; el 2005, suposen el 45 %; el 2010, només un 27 %, i se situen per sota del 8 % (7,66 %) el 2020. Per tant, avui dia les persones que es casen ho fan principalment en cerimònies civils o en altres modalitats, en una proporció que ja supera de molt els 9 de cada 10 (vegeu el gràfic III-1.7 i el quadre III-1.12).

Una altra característica molt important de la matrimonialitat és l'endarreriment de l'edat a l'hora de contreure matrimoni, que s'explicaria per múltiples causes (períodes de formació més llargs, inestabilitat laboral, preu de l'habitatge, noves prioritats personals...). Així, podem dir que d'ençà del 1976, l'edat del matrimoni s'ha endarrerit més de 10 anys en el cas dels homes i més d'11 en el de les dones.

Les dades del 2020 situen l'edat mitjana del primer matrimoni dels homes per sobre dels 37 anys (37,39) i per sobre dels 35 anys en

el cas de les dones (35,17); en ambdós casos estan per sobre de les mitjanes estatals (37,12 anys i 34,87 anys respectivament).

Aquests endarreriments, juntament amb la important baixa del nombre de matrimonis, tenen conseqüències evidents en la natalitat i la fecunditat total (vegeu el gràfic III-1.8).

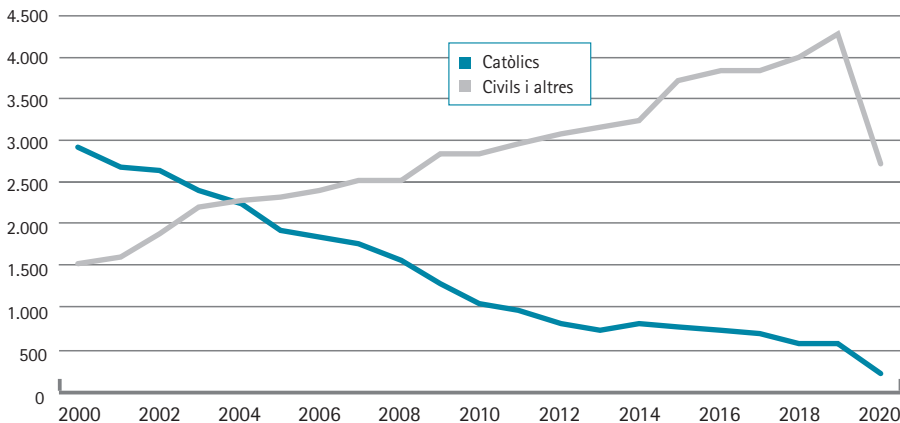
Una altra característica que cal destacar dels matrimonis entre cònjuges de distint sexe és que hi ha diferències quant a l'edat dels contraents segons el sexe. Els homes generalment es casen amb dones entre 2 i 3 anys més joves de mitjana. Aquest bretxa per sexe s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada, tant a l'Estat com a les Balears.

Pel que fa a la nacionalitat dels contraents, l'augment de persones de nacionalitat es-

tranger que es casen a les Balears ha estat molt significatiu durant les darreres dècades. El 2020, s'han celebrat 2.847 matrimonis entre cònjuges de diferent sexe, dels quals el 67,76 % eren parelles de contraents de nacionalitat espanyola; el 23,96 % eren parelles en què un dels membres tenia nacionalitat estrangera i, finalment, un 8,29 % eren parelles en què tots dos contraents eren estrangers, de manera que, respecte al 2019, augmenta lleugerament, un cop més, la proporció de matrimonis en què un o els dos cònjuges han estat estrangers. En resum, actualment, gairebé 1 de cada 3 matrimonis heterosexuales està format com a mínim per una persona de nacionalitat estrangera. Entre els matrimonis en què tots dos membres són de nacionalitat estrangera, cal destacar que més de la tercera part (36,07 %) es tracta de contraents de la mateixa nacionalitat (vegeu el quadre III-1.13).

Gràfic III-1.7.

Evolució dels matrimonis entre cònjuges de diferent sexe segons la forma de celebració. Illes Balears (2000-2020)

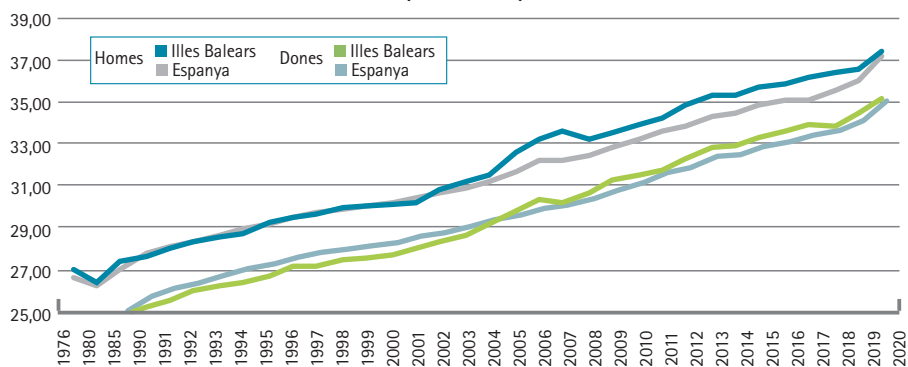
Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.12. NOMBRE DE MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LA FORMA DE CELEBRACIÓ (1990-2020)

	Total		Catòlics		Civils i d'altres	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
1990	4.606	100	3.389	73,6	1.217	26,4
1995	4.089	100	2.815	68,8	1.274	31,2
2000	4.494	100	2.955	65,8	1.539	34,2
2005	4.273	100	1.952	45,7	2.321	54,3
2010	3.947	100	1.071	27,1	2.876	72,9
2016	4.593	100	746	16,2	3.847	83,8
2017	4.570	100	700	15,3	3.870	84,7
2018	4.615	100	601	13,0	4.014	87,0
2019	4.880	100	581	11,9	4.299	88,1
2020	2.847	100	218	7,7	2.629	92,3

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.8.
Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni a Espanya i a les Illes Balears per sexe (1976-2020)

Font: INE (2022). Indicadores demográficos básicos. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

Quant als 412 matrimonis registrats el 2020 en què la dona era estrangera i l'home espanyol, hi ha hagut un descens interanual del 36,6 %. D'aquests, 183 s'han celebrat amb dones d'Amèrica del

Sud (44 %); 152 amb dones europees (36,9 %), i la resta tenien altres procedències, com els 19 matrimonis amb dones africanes (4,6 %) o els 17 matrimonis amb dones asiàtiques (4,13 %).

QUADRE III-1.13. MATRIMONIS AMB CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LES NACIONALITATS DELS CONTRAENTS A LES ILLES BALEARS (1986-2020)

	1986	1991	1996	2001	2006	2011	2017	2018	2019	2020
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.260	3.950	4.570	4.615	4.880	2.847
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	2.990	2.712	3.315	3.257	3.376	1.929
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	568	512	547	568	650	412
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	337	403	425	465	461	270
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365	323	283	325	393	244

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

Els matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers, a banda de ser menys nombrosos (270 celebracions el 2020, 191 menys que el 2019), sempre han estat més heterogenis quant a procedències. Es detecten les mateixes tendències generals: un descens percentual dels matrimonis amb homes estrangers europeus; en canvi, guanyen pes els homes del continent sud-americà i africà. Així, el 2020 prop 45 % dels matrimonis de dones espanyoles i estrangers s'han celebrat amb homes d'Amèrica del Sud i Central, mentre que la xifra de matrimonis amb homes de nacionalitat europea no arriben a un terç dels casos (29,6 %). Pel que fa a altres continents, destaca el pes que assoleixen els matrimonis amb persones provinents d'Àfrica (18,9 %).

1.3.2.2. Matrimonis entre cònjuges del mateix sexe

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil i va conferir el dret de casar-se a

Espanya a qualsevol parella independentment del sexe dels membres.

El 2020, s'ha registrat una forta baixada interanual dels enllaços entre parelles del mateix sexe: prop del -44 %. Aquests descens ha estat particularment significatiu entre els homes, que presenten la xifra més baixa d'enllaços de tota la sèrie (només 57 enllaços, amb un descens interanual del 50 %). El 2020, els matrimonis registrats entre dones han estat 56, amb un descens interanual d'un terç, aproximadament (vegeu el quadre III-1.14).

Pel que fa a la situació per illes, el 2020 poc més del 80 % dels enllaços entre persones del mateix sexe s'han celebrat a Mallorca, l'11,5 % a les Pitiüses i prop del 8 % restant a Menorca. Gairebé s'han celebrat els mateixos matrimonis entre homes (57) que entre dones (56) per una caiguda percentual més accentuada dels matrimonis del primer col·lectiu. Per illes, només a Mallorca han predominat

els matrimonis homosexuals masculins sobre els femenins (49 matrimonis entre homes i 42 entre dones), mentre que a les Pitiüses (5 matrimonis d'homes i 8 de dones) i a Menorca (3 matrimonis entre homes i 6 entre dones) hi ha un predomini destacable dels matrimonis homosexuals femenins.

1.3.2.3. Divorcis, separacions i nul·litats

La sèrie històrica mostra un creixement important de les dissolucions des de l'aprovació de la primera llei de divorci de l'actual període constitucional (Llei 30/1981) fins a l'aprovació de la reforma de la legislació de 2005 (Llei 15/2005) que

facilità la tramitació dels divorcis. L'any 2006, el primer en què s'aplica la reforma de la Llei, les dissolucions arriben a un màxim, amb 145.919 a l'Estat espanyol i 3.949 a les Balears. De llavors ençà s'inicia un descens progressiu fins que a partir del 2013 la xifra de dissolucions s'estabilitza entorn dels 100.000 casos a l'Estat (95.320 el 2019; 2.523 a les Illes el 2019). Les quantitats del 2020 presenten un descens molt important fins a arribar als 80.015 casos a tot l'Estat (descens interanual del 16 %) i els 2.248 casos a les Illes Balears (descens de prop de l'11 %). El descens, respecte als màxims registrats el 2006, són del 45 % i del 43 % respectivament (vegeu el quadre III-1.15).

QUADRE III-1.14. MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DEL MATEIX SEXE A LES ILLES BALEARS (2006-2020)								
	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa i Formentera	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
2006	95	53	77	37	4	8	14	8
2007	87	42	73	36	2	2	12	4
2008	56	36	43	25	5	4	8	7
2009	86	38	72	25	1	4	13	9
2010	71	42	56	36	5	2	10	4
2011	82	43	61	37	5	0	16	6
2012	56	50	44	40	2	4	10	6
2013	75	54	55	41	4	7	16	6
2014	63	60	50	49	3	3	10	8
2015	72	66	59	55	1	8	12	3
2016	78	80	64	66	2	4	12	10
2017	84	96	70	73	4	15	10	8
2018	110	84	89	67	4	4	17	13
2019	114	88	90	72	5	6	19	10
2020	57	56	49	42	3	6	5	8

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.15. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2007-2020)

	Espanya				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
2007	137.510	150	11.583	125.777	3.774	10	273	3.491
2008	118.939	142	8.761	110.036	3.087	3	198	2.886
2009	106.166	127	7.680	98.359	2.784	4	184	2.596
2010	110.321	140	7.248	102.933	2.853	2	162	2.689
2011	110.651	132	6.915	103.604	2.907	1	136	2.770
2012	110.764	133	6.369	104.262	2.851	0	151	2.699
2013	100.437	110	4.900	95.427	2.500	3	107	2.389
2014	105.893	113	5.034	100.746	2.510	2	117	2.391
2015	101.357	144	4.652	96.562	2.503	2	78	2.423
2016	101.294	117	4.353	96.824	2.539	2	154	2.383
2017	102.341	100	4.280	97.960	2.694	0	146	2.548
2018	99.444	92	4.098	95.254	2.596	4	94	2.498
2019	95.320	75	3.599	91.645	2.523	0	76	2.447
2020	80.015	40	2.775	77.200	2.248	0	99	2.149

Font: INE (2022). Estadística de nulidades, separaciones y divorcios. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=estadistica_C&cid=1254736176798&menu=ultiDatos&idp=1254735573206 (Accedit: 17 juny 2022)

Les 2.248 dissolucions matrimonials registrades el 2020 a les Balears es distribueixen entre 2.149 divorcis (95,6 %) i 99 separacions (4,4 %), que, d'ençà la Llei 15/2002, de 8 de juliol, han esdevingut una modalitat gairebé residual de dissolució. No es registra en l'exercici cap cas de nul·litat, que, per infreqüent, sempre presenta uns valors baixos (entre 2 i 3 tres casos de mitjana en els darrers quinquennis).

Les Balears presenten la segona taxa més elevada per comunitat autònoma de dissolució matrimonial (1,85 ‰), mentre la mitjana estatal és de l'1,69 ‰ (2020).

La major part dels divorcis i les separacions són de mutu acord. El 2020, a les Illes s'han

resolt d'aquesta manera el 84 % i el 86 % d'aquestes dissolucions respectivament, uns percentatges similars als de l'Estat.

L'edat mitjana dels divorciats el 2020 a les Illes Balears ha estat de 49,25 anys en el cas dels homes i de 45,58 anys en el de les dones. Molts de divorcis es produeixen després d'una llarga convivència (prop del 41 % després de 15 anys o més i prop del 12 % després de més de 30 anys).

1.3.3. LA MORTALITAT

En aquest apartat s'exposen de manera breu les dades sobre defuncions i els principals indicadors emprats per analitzar la

mortalitat, com les taxes brutes i estandarditzades i les dades relatives als anys potencials de vida perduts.⁵

L'any 2020 s'han produït a les Balears un total de 8.559 defuncions, amb una taxa bruta de mortalitat del 7,04 % i una taxa estandarditzada del 8,04 %. Per sexes, els homes continuen presentant més mortalitat; l'índex de sobremortalitat masculina ha estat de l'1,08, segons les dades de l'Ibestat.⁶ D'altra banda, s'ha de mencionar que hi ha més sobremortalitat masculina entre els grups d'edat més joves, atès que destaca la sobremortalitat entre les persones d'entre 20 i 24 anys, amb cinc defuncions masculines per una de femenina. En els primers anys de vida, i com ja és habitual, l'índex es troba per sota de la unitat i moren més dones que no homes.

La comparativa territorial ens indica que les Balears ha estat la comunitat amb la taxa més baixa, mentre que la més elevada, un 10,7 %, correspon a Castella-la

Manxa. En el conjunt de l'Estat, la taxa ha estat del 9,2 %.⁷

Les valors màxims de les causes de mort es troben en les malalties del sistema circulatori, els tumors i les patologies associades a problemes respiratoris (vegeu el quadre III-1.16).

Quant a la mortalitat associada als anys potencials de vida perduts (APVP), la principal causa de mort són els tumors, seguits de malalties del sistema circulatori i de causes externes de mortalitat. Pel conjunt de causes de mort, la taxa d'APVP estandarditzada en tant per mil ha estat del 5,4 % a l'arxipèlag i del 5,7 % a l'Estat. El nombre mitjà d'anys de vida perduts de les persones que han mort l'any 2020 ha estat de 14,5 en el cas dels homes i de 13,7 en el cas de les dones. Pel que fa a les causes externes de mortalitat, el nombre mitjà d'anys potencials de vida perduts és significativament superior (28) (vegeu els quadres III-1.17 i IIIA-1.5).

A pesar de la importància que tenen les defuncions per causes de mort evitables, el fet cert és que a conseqüència de les millores sanitàries i socials l'esperança de vida continua augmentant a les Illes i passa dels 83,7 anys de l'any 2019 als 85,5 anys de

5. L'indicador permet avaluar les morts teòricament evitables i que comporten una disminució de l'esperança de vida. Pren en consideració els anys que haurien viscut els individus si haguessin seguit l'esperança de vida del país o regió. Com ja s'ha explicat en memòries anteriors, l'indicador és necessari, atès que tant les taxes brutes de mortalitat com les taxes estandarditzades es veuen afectades pel gran pes que suposen les defuncions de persones en edats avançades, la qual cosa dificulta l'anàlisi de les defuncions en edats joves.

6. Índex de sobremortalitat masculina (ràtio de masculinitat): relaciona el nombre de defuncions d'homes residents a l'arxipèlag de cada grup d'edat per cada defunció d'una dona resident a les Illes Balears del mateix grup d'edat durant l'any.

7. Tot i que la taxa bruta de mortalitat és un indicador molt emprat en l'anàlisi demogràfica, el fet cert és que aquesta està condicionada per l'estructura etària d'una societat determinada, la qual cosa dificulta la comparació. Per garantir la comparabilitat i eliminar l'efecte diferencial que pot provocar l'estructura per edats, és habitual que es calculin les taxes estandarditzades de mortalitat. La metodologia per calcular les taxes estandarditzades es pot consultar a la metodologia de l'operació estadística de mortalitat per causes de mort publicada per l'INE: INE (2022). *Grado de importancia 2*. Disponible a: <https://www.ine.es/metodologia/t15/t1530419.pdf> (Accedit: 17 juny 2022).

l'any 2020 (per comparació amb el 1990, l'esperança de vida s'incrementa quasi 10 anys). Al mateix temps, el nombre de defuncions es concentra especialment en les edats superiors, ja que el 42,8 % de defuncions es produeix entre persones majors de 85 anys (vegeu el quadre III-1.18).

El nombre total de defuncions és inferior al nombre de naixements, la qual cosa implica, com ja hem mencionat, un creixement vegetatiu del 0,74 %, quan a Espanya el balanç és negatiu (-3,21 %). A més, la comparativa territorial ens mostra que a

la majoria de les comunitats autònomes el saldo és negatiu i que només a les Illes Balears i a Múrcia hi ha més naixements que no defuncions. D'altra banda, el balanç del 2020 és el més baix dels darrers 10 anys, i la tendència és la d'una minoració progressiva (vegeu el gràfic III-1.9).

Pel que fa a la COVID-19, el nombre de defuncions confirmades han estat 557, més 43 defuncions sospitoses d'haver estat causades per la malaltia. En termes percentuals, el 7 % de les defuncions han estat relacionades amb el virus.

QUADRE III-1.16. EVOLUCIÓ DE LES TAXES ESTANDARDITZADES DE DEFUNCIÓ A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2001, 2008, 2019, 2020)

	2001		2008		2019		2020	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,5	8,7	7,5	7,4	8,0	7,8	9,2	8,0
Malalties del sistema circulatori	2,9	3,0	2,3	2,4	2,2	2,2	2,2	2,2
Tumors	2,4	2,4	2,1	2,1	2,3	2,2	2,2	2,1
Malalties del sistema respiratori	0,9	0,9	0,8	0,7	0,9	0,7	0,8	0,7

Font: INE (2022). Estadística de defunciones según la causa de muerte. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176780&menu=ultiDatos&idp=1254735573175 (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: taxa en tant per mil.

QUADRE III-1.17. TAXES ESTANDARDITZADES D'APVP PER CAUSES EXTERNES A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2020)

	Total		Homes		Dones	
	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP
Illes Balears	5,4	28,1	8,3	28,5	2,3	27,0
Espanya	5,7	26,5	8,9	27,5	2,5	23,6

Font: INE (2022). Estadística de defunciones según la causa de muerte. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176780&menu=ultiDatos&idp=1254735573175 (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: APVP correspon a anys potencials de vida perduts. Taxa en tant per 1.000.

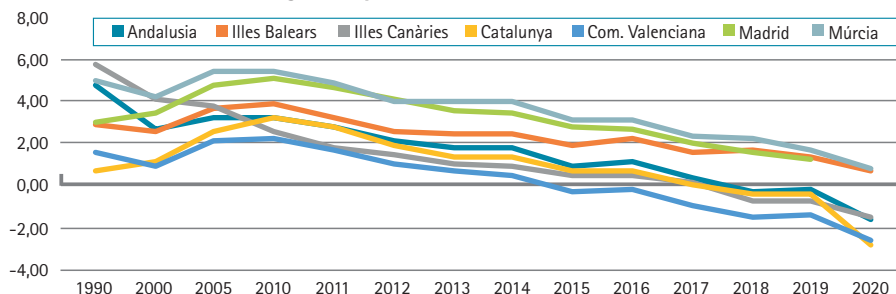
QUADRE III-1.18. DEFUNCIONS A LES ILLES BALEARS SEGONS ELS GRUPS D'EDAT I EL GÈNERE (2020)

	Total	Homes	Dones	Sobremortalitat dels homes	Distribució per grups d'edat
Total	8.559,0	4.447,0	4.112,0	1,1	100,0%
<1 any	21,0	9,0	12,0	0,8	0,2%
01-04 anys	5,0	2,0	3,0	0,7	0,1%
05-09 anys	5,0	3,0	2,0	1,5	0,1%
10-14 anys	1,0	1,0	0,0		0,0%
15-19 anys	4,0	4,0	0,0		0,0%
20-24 anys	12,0	10,0	2,0	5,0	0,1%
25-29 anys	18,0	13,0	5,0	2,6	0,2%
30-34 anys	37,0	27,0	10,0	2,7	0,4%
35-39 anys	46,0	24,0	22,0	1,1	0,5%
40-44 anys	85,0	50,0	35,0	1,4	1,0%
45-49 anys	152,0	105,0	47,0	2,2	1,8%
50-54 anys	218,0	144,0	74,0	1,9	2,5%
55-59 anys	342,0	219,0	123,0	1,8	4,0%
60-64 anys	433,0	292,0	141,0	2,1	5,1%
65-69 anys	567,0	386,0	181,0	2,1	6,6%
70-74 anys	723,0	478,0	245,0	2,0	8,4%
75-79 anys	980,0	607,0	373,0	1,6	11,4%
80-84 anys	1.243,0	670,0	573,0	1,2	14,5%
85 i més anys	3.667,0	1.403,0	2.264,0	0,6	42,8%

Font: IBESTAT (2022). Indicadors de defuncions. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/defuncions/indicadors-defuncions/17d88d93-8314-45a5-843c-ba21fe089f5e> (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.9.

Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1990-2010: decennal / 2011-2020: anual)

Font: INE (2022). Saldo vegetatiu por mil habitantes por comunidad autónoma. Disponible a: <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=1450&L=0> (Accedit: 17 juny 2022)

1.3.4. LA IMMIGRACIÓ

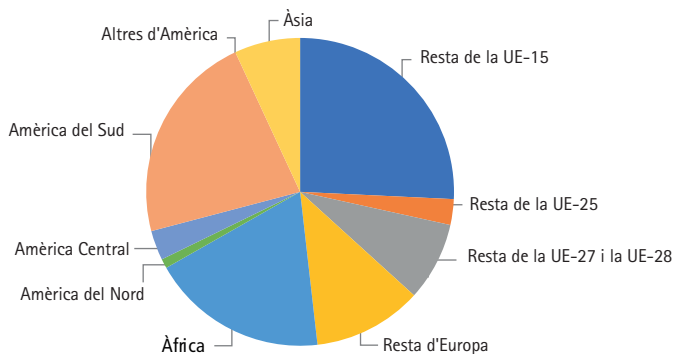
Un dels elements demogràfics més importants en l'estructura i la dinàmica de les poblacions actuals són els moviments migratoris, ja que són un dels components de l'equació compensadora que determina la grandària d'una població.

La presència de persones residents nascudes fora de les Illes ha estat un procés continuat en el temps d'ençà que s'inicià el desenvolupament turístic. Posteriorment, amb la globalització, el perfil immigratori ha anat presentant més complexitat i diversificació, especialment pel que fa al país d'origen (vegeu el quadre III-1.19 i el gràfic III-1.10).

QUADRE III-1.19. POBLACIÓ ESTRANGERA PER PAÍS DE NACIONALITAT MÉS FREQUENT A LES ILLES BALEARS. REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021			
	Població	% sobre població estrangera	% sobre el total de població
Total	220.035	100 %	18,8%
Marroc	28.467	12,9%	2,4%
Itàlia	21.274	9,7%	1,8%
Alemanya	18.790	8,5%	1,6%
Regne Unit	15.991	7,3%	1,4%
Colòmbia	13.174	6,0%	1,1%

Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tablas&nodeId=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.10.
Distribució de la població estrangera a les Illes Balears segons l'àrea de nacionalitat.
Revisió del padró a 1 de gener de 2021

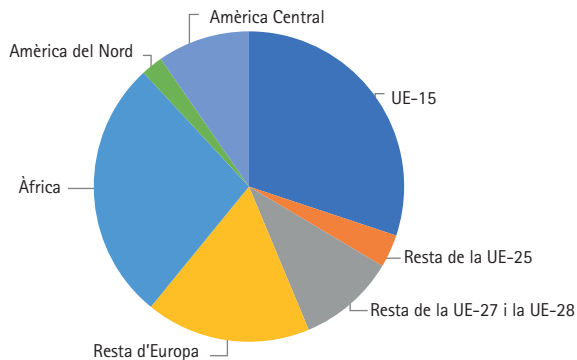
Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tablas&nodeId=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)

La importància de la immigració es palesa clarament en les dades padronals. Segons la revisió del padró del 2021, la població resident a les Balears nascuda fora de la comunitat autònoma (a una altra comunitat o a l'estranger) representa el 46 % de la població empadronada, mentre que un 19 % de les persones residents tenen nacionalitat estrangera. També les xifres de balanç migratori proporcionen una idea de l'impacte que tenen les migracions en el creixement de la població. Si bé l'any 2020

baixen de manera notable, en especial els moviments d'immigració d'altres comunitats, el saldo global continua sent positiu, atesa la mobilitat amb l'estranger (vegeu els quadres IIIA-1.1 i IIIA-1.6).

Els països estrangers que més contribueixen a l'increment de la població balear són el Marroc, Itàlia i Alemanya. La zona de naixement majoritària són els països d'Amèrica del Sud, seguits de països de la UE-15 (vegeu el gràfic III-1.11 i el quadre IIIA-1.3).

Gràfic III-1.11.
Distribució de la població resident a Illes Balears nascuda a l'estranger per zona de procedència. Revisió del padró de l'1 de gener de 2021

Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tables&nodeid=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)